

berriak

Ziri

MARTIN
MC GUINNESSSinn Feineko
lehendakariordea«Londresetik ulertu beharra du
Ipar Irlandako arazoa politikoa
dela eta ez segurtasuneko»

DIARIO 16

IÑAKI ZARRAOA

EITBko zuzendari nagusia
«Nabaria da pluraltasuna
telebista publikoek bakarrik
atera dezaketela aurrera; bere
akats guztiekin, baina haiek
bakarrik»

DEIA

ANDRES NAGEL

Eskultore eta pintorea
«Artea minoria batentzat da, eta
beti horrela izango da»

IRUTXULO

JOSE ANTONIO
LASHERASAltamirako zuzendaria
«Ekaingo leizearen
erreproduktzioa Zestoan egitea
arrakastatsua izango litzateke»

EL DIARIO VASCO

Duela 60 urte
(Uztailak 26, 1936)Jeltzaleak
matxinatuen
eremuan

Euzko Alderdi Jeltzaleko buruzagi talde bat atxilotu zuten egun honetan Gasteizen. Araban eta Nafarroan, matxinatuen eremuetan, geratutako jeltzaleak egoera zalantzazkoan egon ziren egun batzuetan. Araban, altxamenduaren aldeko agiri bat sinatzera behartu nahi izan zituzten, baina uko egin zioten. Iruñean, Nafar Buru Batzarrek matxinadaren aldeko agiri ilun bat sinatu zuen, presio pean. Burukide batzuek bat egin zuten eskuindarrekin, Manuel Aranzadik kasu, baina beste batzuek ez. Nafarren kasuan, argigarriak dira Manuel Irujoren kasua (Gipuzkoan harrapatu zuten matxinadak) eta Fortunato Agirre Lizarrako alkate jeltzalearena (fusilatua abuztuan).

i r i t z i a

zuzendarinari

Benetan nahi al dugu?

Oraintsu hogeita hamar urte sortu nintzen mundura Euskal Herri mailagarri honen txokotxo batean. Hala ere, erdaraz jaiotzea egokitu zitzaidan, gaztelaraz hain zuzen, eta, hortaz, ez dakit Euskal Herria hitza erabiltzea komeni ote den. Dena den, denok ulertzen dugu, inolako arazorik gabe, Euskal Herriko hainbat eskualde ez dela euskalduna; ba, halakoxe batean jaio nintzen ni, eta berdin dio non. Baina erdaldun jaiotze honek ez zidan, neronek hala nahita, euskalduntzeko gogoia itzali eta, hemezortzi bat urte nituela, euskalduntzeari ekin nion etenik gabe. Eta etenik gabe diot, zeren oraindik ere ari bainaiz prozesu horretan, bestelako eran bada ere. Ordea, nire gogoak topatu duen etsaierik handiena ez da izan, ez erdaldun kontzientzia, ez espainolismoa, ezta antibaskismoa ere, ez; euskaldungoa baizik.

Izan ere, neure burua euskalduntzat jotzen dudaretik hona, hamaika desafio pertsonal gainditu behar izan dut nire euskalduntasuna zikin ez dadin; askotok dakigu zer den euskaldunzahar baten aurrean mintzatzea gure euskara batua eta ulertezina; zer den euskararen aldeko militantzia etengabekoa, edonon nahiz edonorekin; edota bestelako euskaltzale-tasun motak ere bai. Nire kasuan, iraulketa oso bat izan nuen bizimoduaren eta, egun, euskaraz bizi naizela esan liteke, hor nonbait. Baina erdarak jan egiten dit esparrua, gero eta gehiago, eta tristetu egiten nau oso. Unibertsitate garaian ahoz aho ibiltzen zen gure hizkuntza zaharra eta, nik, euskaldunok etorkizun oparoa izango genuela ez nuen zalantzan jartzen. Geroztik, lana euskaltegi batean burutzen dut, eta nire sineste hark euskara talde baten sorreran parte hartzeraino ere eraman nau, bizi naizeneko herrian. Ilusioak ilusio, inoiz baino ziurrago nago nire euskalduntasunaz, baina gero eta zalantzarriago ikusten dut Euskal Herriarena.

Gaur egun, eta ez dut uste ni bizi naizeneko eskualdean bakarrik denik, jendeak ia ez du euskaraz egiten euskaltegietan, irakasleok eta zenbait ikaslek salbu. EGA edo dagokien perfil linguistikoa lortzea bihurtu da inportanteen, eta gaztetxoek ikastetxean euskara asinatura madarikatu nola gaindituko erantzun bila dutoz. Eskola orduak behin beteta, euskal akademia berrietako pasilu eta atariak gaztearen gotorleku bilakatu zaizkigu; eta guzti honetan, ziurrenik, denok izango dugu geure ardura apu-

rra. Euskara taldeak antolatutako ekintzetara edota beste edozein erakundek eskeinitako aste kulturaletara, hitzaldi edo antzerkietara hurbiltzea neketsu samar suertatzen da eta betiko lau lagunok topatzen gara halakoetan, beharrik gutxien dugunok, alegia. Baina guzti hau ez da txarrena, ez horixe. Azken batean, erdaldunen artean, euskalduntzen egon ala ez, beraiek jakin eta erabakiko dute zer konpromezu mota hartzen duten euskararekiko; bitartekoak badaude, erabiltzea beren esku. Baina, nioen, mingarrien eta latzena zera da: betidaniko euskaldunek ez egitea.

Ikasturte bukaera dela eta, azken egun haue-tan gerturatu behar izan naiz Leioako unibersitate kanpusera, azterketa batzuk egiteko asmoz. Izan ere, bertan bainago ikasketa batzuk burutzen, euskara adarrean. Hau da, erabateko euskaldunak ditudala ikaskideak eta, printzipioz behintzat, euskaraz mintzatuko zirela uste nuen nik. Egia esan, ikasturtean zehar, lana dela medio, ez dut aukerarik izaten klaseratzeko-eta; ondorioz, ez dut errealtatearekin topo egiten amaierara arte. Eta, urtero legez, gaztelera entzun behar izan dut, barra-barra gainera, ikasle euskaldunen artean. Bai apunteak direla, bai azken orduko zalantzak-eta, gaztelera ezin hobean iristen zen dena nire belarrietara. Baten bat niri ere zuzendu zait gaztelaraz; beharbada eza-gutzen ez ninduelako izango zen, badakizu. Gainera, ziur naiz haue-tarik batek baino gehiagok sutsuki hartu izan duela parte, hor noiz-bait, euskal unibertsitatearen alde, euskaraz ikasteko eskubidearen alde, edo orain pil-pilean dagoen irakasle go-pio eta euskaldunaren aldeko ekintzaren batean. Eta ziuraski, ozenki ohikatuko zituen unean uneko leloak-eta. Baina gerora, azalkeiaz jokatzeko du besteon aurrean, eta nik ez derizot zilegi, neu ere bainago esaniko proiektu horien alde.

Horregatik, iruzkin hau idaztera berotu naiz eta salatu egin nahi ditut lerro haue-tan, ikusi ala ez, entzun ala ez, euskararen auziaren inguruan ematen diren jarrera hipokrita guzti hauek. Euskararen alde egin dezakegun aldarrikapenik onena oso xehea da: euskaraz jardutea. Eta bestela, bada garaia geure buruari galderatzoko bat egiteko: benetan nahi al dugu?

• Roberto Tejera Bollain

(Kazetaritzako ikaslea)

PORTUGALETE (BIZKAIA)

seiko urrea

Nerea Azurmendi

Bideo kamerak

Printzipioz, ez nau gehiegi izutu Atutxa eta Mayor Oreja jaunek aurkeztu duten lege proiektuak. Lehendik ere nahiko publikoa da gure pribatutasuna: telefonoen zenbakiaren titularrak kontratatu ez duen luzapenaren arriskua dute; supermerkatuan publiko bilakatzen da —olio botilen gainean dagoen kamerari esker— edozein erosketa intimo; trafikoa kontrolatzen duten kamerekin protagonistak konturatu gabe graba dezakete semaforo gorrian harrapatzen zaituen bat-bateko pasio motorizatua... Aldamenekoa ere zelatan egoten da askotan pertsonen zirrikituetan barrena zer ikusiko. Bideo kamera gehiago jarri nahi dituztela kalean?

Ora in ere badaude —fin-koak nahiz mugikorrak— eta arautu gabe gainera. Ora in arte gertatu den bezala, ezkutatze-ko rik daukanak aurpegia estaliko du eta bake santuan dabilenak ikasiko du bere pase-otarako kamerarik gabeko kaleak aukeratzeko. Beste askok, azkenik, jakingo du komisariaren batean publikoa daukala, eta baliteke horri esker gero eta gutxiago izatea kamera baten aurrean egotearen telebista-programak zaborrez betetzen dituztenak.

Beldur naiz, ordea, ez ote dioten behar baino etekin gutxiago aterako ikus-entzunezko zelatatze honi. Kameren kokapena iragartzen badute, kamera ezkutuak posible egiten duen espontaneitatea galduko da, eta askoz ere kaskarragoak izango dira gure aktuazioak. Kameraren kanpoan sartu aurretik, eskapateetan geldituko da jendea orrazteko eta ezpainei azken ukituak emateko, eta detailetxo honek desorakatu egingo du inguruko denden arteko konkurrentzia jatorra. Ispilu bezala erabiltzeko egokienak diren eskapateek bereganatuko dute gehiengoaren arreta, eta honek ondorio izugarriak izan ditzake...

Erabilgarriak ez diren zintak ezabatu egingo direla esan dute. Badakit gaurko teknologiari esker oso erraza dela nahi ahala kopia egitea, baina ez dut inondik ere

uste Atutxa eta Mayor Oreja jaunek eman-dako hitza beteko ez dutenik. Baina niri ez zait batere ongi iruditzen zintak ezabatzea. Askoz ere probetxugarria izango litzateke epailearengana eramane behar ez diren zintekin auzoko bideo-forumak antolatzea, guztiok ikus dezagun zein den hoberen gelditzen zaigun orrazkera, gure aurpegia hoberen doakion alkandora kolorea, posturari dotoreena... Eta pasadizorik xelebreenak telebistara bidaltzeko auzoren izenean eta, Barne sailaren baimenez, lortutako sariekin auzoa hobetzen joateko.

Betiko modernoek giza-eskubideak eka-rriko dituzte atzera gogora, kontu hori zaharkitua gelditu dela jakingo ez balute bezala. Teknologia berrien aroan antigoale-koak dirudite diskurtso horiek guztiak. No-mina txukuna duen lan bat eskuratu bezain pronto ez al diete ba buzoia eskaintza be-tetzen, nahiz eta amari ere ez esan zenbat irabaziko duten aurrerantzean? Molde ber-rietara jarri behar da intimitatea gorde nahi baldin bada. Etxean gelditu ateak ongi itxita, kortina lodiak jarri kamerak eta pa-reko bizilagunaren begiak sukaldaraino hel- ez daitezkeen eta egin dezala Internetek orain arte gure oinek egin duten lana. Atutxa eta Mayor Oreja aro berriaren aitzindariak ez dute merezi beren proposamenak jaso di-tuen kritika-zaparrada.

ARGIA

96-07-28

Antton Perez Calleja

Pribatizatu
eta itxi

Karl Marxen irakaspen oinarritu-koenak sekula ez genituzke ahan-tze behar. Ez kapitalismoaren hondor-atzeari buruzko profeziak, egitate sozila interes korporatiboen er-frentamendu bezala azaltzen zuen hura baizik. Sindikatuak ez dira en-presa publikoen aldekoak arrazo-ideolo-gikoengatik, interes jakin eta nahiko kontserbadoreengatik baizik. Enpresa publikoen lepora sindika-tuetako liberatu mordoska bizi baita-ra; kargu politikoak ere dextente-pentsionista bikainak —gazteenak eta hobekien ordainduak— eta us-tezko aktiboak, kolpe santurik jotzen ez dutenak.

Arazoari ez bazaio adarretatik at-za kar heltzen zera gertatuko da, pribatizazioaren bidez lortutako irabazia-—teorian Zor Publikoa gutxitzeko direnak— enpresa horiek ondorengo bizpahiru urteetan sortuko dituz-ten galerak estaltzeko izango direla. Sindikatuak dioten lez, bestelako arrazoiengatik bada ere, ogia gaurko eta gosea biharko. Garbi ari da azal-tzen, beraz, funtzio publikoaren al-daketari ekin behar zaiola, Ongiza-tearen Estatuari eusteko.

Jokoan dagoena ximplea baino or-narrizkoa da: aberastasuna sortzen duen ekonomiaren —pribatua, jaki-na— eta gastatzen duen ekonomia-ren arteko oreka. Eta hogeitazko krisi-a sozialismoaren ondoren, balantzea guztiz desorekatua dago. Jakina, gastatzea eta zorretan sar-tzea ez dago gaizki, baldin eta bes-telako ondorioz ez badago. Baina nabarmena da badagoela, batzuen-tzat bereziki: gizartearen tartetxo bat-bila dabilzanen enplegu eta or-gizatearentzat. Hau da, emakume eta gazteentzat. Hots, geroa da jokoan dagoena.